

ga srednjega šolstva. Ti predlogi so stvarnega in osebnega značaja.

= **Ljubljanska realka**, doslej domena najstrastnejših nemško-nacionalnih huj-skačev, preide v slovenske roke in dobi za voditelja Slovenca.

= **Trst in narodna vlada SHS v Ljubljani**. Poverjenik narodne vlade SHS v Ljubljani za Trst je dr. Otokar Rybář, mož dela in vztrajnosti.

= **Ljudsko in meščansko šolstvo v Trstu** se kar najhitreje preuredi tako, da pridejo končno tudi Slovenci do svojih pravic. Razpredenju umetno vzdrževanega in pospeševanega nemškega šolstva v Trstu je odbila zadnja ura.

= **Franc Jaklič — iz javnosti!** Franc Jaklič, ustanovnik in vseletni predsednik Slomškove Zveze, je odločil predsedništvo. Učiteljsvo pričakuje, da se pristo-voljno odpovedo vsem svojim mestom tudi gospodje Lavtižar, Jeglič in Simon. »Ubežni kralj« v zadnjem rednem izdanju »Učit. Tov.« jim je povedal vzroke in pokazal pot.

= **Srednješolski učitelji** si žele na mesto deželnega šolskega nadzornika dr. Bezjaka drugega — moža! Enaka želja prihaja iz vrst ljudskošolskega učiteljs-tva glede dr. Opeke. Nova doba demo-kratizma več ne pozna Kalteneggerjevih služabnikov.

= **V blagor mladine**. V soboto popoldne se je vršil v »Mestnem domu« v Ljubljani velik javen shod, ki ga je skli-cala Narodna obrana in ki se ga je ude-ležilo okrog 1200 vojakov in odraslih ci-vilistov. Po poročilu poslanca Adolfa Rib-nikarja sta bili med drugim sprejeti tudi ti dve resoluciji: 1. Mladina do 17. leta sme zapustiti hiše le od 7. zjutraj do 6. zvečer, razen ob tem času sme mladina na ulice le v spremstvu staršev ali njih namestnikov. — 2. Solsko mladino naj se pokliče v šole vsak dan vsaj nekaj ur, da se jih času primerno vzgaja in odvaja od boljševizma. — Dr. Lovro Pogačnik je kot poverjenik vojaške oblasti pri narodni vladi izjavil, da ni glede šol nobenega upanja, da bi jih mogli kmalu otvoriti, ker bodo šolska poslopja potrebovali za pri-hajajoče domače vojaštvo.

= **Karel Seitz**, bivši socialno-demo-kraški poslanec in podpredsednik držav-nega zbora na Dunaju, je sedaj pred-sednik narodne vlade Nemške Avstrije. Po svojem poklicu je Karel Seitz ljudskošolski učitelj v Floridsdorfu pri Dunaju. Kakor vidimo, med Nemci učitelj tudi ne-kaj velja.

= **Pooblaščenec narodne vlade SHS v Ljubljani za Koroško** je urednik »Mira« v Celovcu in stolni vikar Franc Smo-dej.

= **Dunajski parlament**. Z Dunaja po-ročajo, da je prihodnja seja dunajskega parlamenta sklicana na 12. novembra. Se-veda je veliko vprašanje, če se parlament sploh sestane.

= **Položaj v Trstu**. Odbor za javni blagor je prevzel posle vseh dosedanjih uradov in poveril vodstvo teh uradov svojim posebnim poverjenikom — civil-nim komisarjem. Za javno šolstvo sta i-menovana Ziliotto in Nicolao za italijan-sko šolstvo, dr. Ferfolja za slovensko šol-stvo, za obrtno šolstvo pa so imenovani: Braidotti, Buffolini in Penso.

= **Primerena beseda v resnem času**. »Glas Slovenaca, Hrvata i Srba« piše: Povsem naravno je, da so prvi dnevi pre-vrata izvali neko nervoznost. Toda ravno zato je dolžnost vsakogar, da deluje, ko-likor le more, pomirljivo na svojo okoli-co. Na stvari treba gledati hladno. Ne po-večujte nevarnosti in težkoč, ne glejte jih tudi tam, kjer jih ni! Posebno ni treba s strahom gledati na elemente, ki izzivajo

skalnico na pristavi postrežljivega sosedu Ivana Trampuša, da si je tako pošteno prislužil požirek sladkega jabolčnega mo-šta. A boljša je bila tista pijača, ki nam jo je prijatelj Trampuš prinesel iz svoje kleti — naša zlata, ognjena starina iz Vi-denič! Na tvoje zdravje, sosed Ivan, v i-menu vseh, ki si jim bil gostitelj!

In takrat, ko nas je zajela gostoljub-nost prijatelja Poldeta Vajsa, vinograd-nika na zelenem vencu solnčne Veselice! Iz majolike je v zlatih drobcih kipel ve-seli sok naše trte. Naši pogledi so igrali daleč po vsej Beli Krajini tja dol na glo-boko hrvaško stran. Na obzorju se spe-nja v neba višino temnosinja Sfinga — stari Klek preži kakor na skok priprav-ljen, da nam pokaže daljo, dokoder sega naša zemlja — naša last!

In tedaj je dvignil Waschte svojo ča-šo in svoj glas, srebrni struni enak, in nad vso Metliko je splavala silna in me-hka naša popevka: »Oče nebeški, glej! ...«

Poslušali smo odkritih glav — naše duše so bile vznemene: lepota in vera je zuborela iz njih ...

nerede. Saj ti vsaj niso danes močnej, nego so bili do včeraj. Samo naša druž-ba jim more priti do živega. Svobodni dr-žavljeni se menda ne bodo puščali tero-rizirati od nekoliko zlikovcev, ki so dr-zni samo dotlej, dokler vidijo pasivnost po-štenih ljudi. Ne kliči na pomoč dru-gega tam, kjer moreš sam priti nepri-lkam v okoliščini! Treba privatne iniciative in discipliniranosti, pa ne bo prihajalo do neredov!

= **Za republiko!** Čehoslovaki so že proglasili republiko, v Nemški Avstriji je formalno še niso oklicali, ali dejansko jo že imajo, čez noč se je rodila: nemško-avstrijska republika. Povsod ustvarjajo u-stavo, ki pomete vse, kar spominja na sta-ri državni ustroj; povsod delajo na to, da dobe vlado, sestavljeno iz zaupnikov ljud-stva in odgovorno edino ljudstvu. V urade pozivljajo zastopnike prebivalstva, po ni-hovih navodilih vladajo. Tisza je mrtev, Stürgkha II. ni več. Njegovega največje-ga, najstrastnejšega političnega nasprotni-ka, grofa Kaňolyja, je ogrski Narodni Zbor imenoval za ministrskega predse-dnika. Ministri v Budimpešti so samo še »go-spodje«. Častniki in vojniki se z navduše-njem podrejuje novim oblastem. Na Hr-vatskem, Ogrskem, Češkem in v Nemški Avstriji svečano prisegajo zvestobo no-vim vladam. Izredne stvari se izvršujejo s preciznostjo, ki nudi jamstvo, da jih ne odstrani nobena sila na svetu. — Zdaj še-le smo res svobodni ljudje. Ljudje smo, ki so se z enim sunkom otresli silnega bre-mena fevdalno-birokratičnega režima. Nje-govo veličanstvo — ljudstvo — seda na prestol. Pošasti minule dobe, ki je ležala na naših hrbtih ko mora, so se razpršile v nič ko votel strah. Republika vstaja iz ognja in dima. Milijoni so morali zanjo iz-krvaveti v nešteti bojih, da so ji pripra-vili tal. Ubogi, od dolgoletne bolesi potrti ljudje jo dvigajo na rame, navdaja jih z nadejo in močjo, da bodo iz potrtij pre-padlega, razpadlega sveta sezidali nov lepši svet, v katerem ne bodo vladale na-rodod tuje in sovražne sile. Zdaj gre, da osvojimo svet, ki ne bo poznal vojne, in da ustanovimo družbo, ki bo služila sa-mo miru. — Nepopisno veselje prešinja vsa srca. Za trenutke pozabljam grozno uboštvo in vse nevarnosti, ki nam nepo-sredno groze. In treba je, da dvignemo duše nad mučne dnevne skrbi, zakaj le na ta način jih bomo obvladali. Samo navdu-šenje, ki veže ter brati vse ljudi, nam po-maga premagati bodoče težkoče. Učitelji se temu navdušenju lahko izročimo brez skrbi in neovirane, saj vidimo vendar, da ta navdih očaruje in dviga vse, ki so do-bre volje. Čeprav bi nam poznejši dnevi prinesli morda marsikaj razočaranj: mi vemo, da je bodočnost kulturnega člove-ka! — Skala se val; nihče je ne ustavi. Dogodki dreve naglo drug za drugim. Vsaka ura izpreminja sliko, ki beži mimo naših oči. Ali tem bolj se jasne smotri, ki k njim hitimo. Vedno določeneje se kaže na obzorju tisto, po čemer hlepimo z vso du-šo: mir in vlada svobodnega ljudstva — socialna republika. Tudi učitelji smo za-njo! Živela republika!

Iz Jugoslavije.

— **Slapenska posojilnica v Vipavi** je praznovala dne 1. novembra t. l. 25let-nico svojega plodonosnega delovanja. — Pred 25. leti je ustanovil ta denarni za-vod nadučitelj tovariš Fran Punčuh in ji načeluje od nje ustanovitve brez pre-sledka. Nadučitelj tovariš Fran Punčuh si je pridobil na združnem polju z usta-novitvijo več posojilnic veliko zaslug. Čestitamo mu na tem uspešnem delova-nju!

In ob večerih, z mesečino posrebre-nih, ko smo sedeli pred Bartusovo hišo! Prijateljska beseda med nami, v čašah solze naših trt, pesem in zdravica iz od-kritih, zvestih duš! Kdo ve danes, kako je bilo tedaj! Trenutki tihe sreče so tako tajinstveni, da jih samo tvoje notranji svet uživa, a da jih ne razodene nobena be-seda!

In ko sva se ob povratku v Trst prvikrat zopet srečala z Waschetom, mi je stisnil roko in dejal: »Takega do-motožja, kakor ga čutim po Metliki, še ni bilo v moji duši!«

A sedaj smo se z Waschetom raz-šli za vekomaj! Tako naglo! Metličani mi pišejo, da jih napaja žalost, ker enega »naših Tržačanov« ne bo nikoli več med nje. In njegovih pesmi tudi ne bo nikdar več. Neizpete so stopile z njim v nebeške dvore, in tamkaj zveni danes Waschte-tova veličastna poklonilna prošnja: »Oče nebeški, glej! ...«

In v mojem srcu odmeva njen glas! In naša Sfinga stoji — naš Klek ostane! Kadar ga zopet zagledam, mu povem, da ga pozdravlja Waschte izpred pre-stola božjega.

E. Gangl.

— **Iz Makol na Štajerskem** nam pi-sejo: Tudi ti, Šamprl Cirilko, nadučitelj v Makolah edini sin, si moral biti med stotisoči in stotisoči — samo v župniji Makole 90. zanesljivo znana vojna žrtev — ki ti je kruta vojna usoda pretrgala nit mladega, premladega, upolnega življe-nja! Kot gimnazijca VI. razreda maribor-ske gimnazije, starega komaj 17 let, te je nenasični militarizem majnika leta 1916. vpoklical in kot 19letni maturant si bil ubit. — Ko je namreč opravljal dne 27. septembra 1918 s svojim moštvom svojo službo pred Italijanom na hribu Aso-lone, prileti v avstrijski strelski jarek — ne italijanska, ampak avstrijska granata in zadene ravno to mlado, jugoslovansko življenje. Zdaj počivajo njegovi zemski ostanki na vojaškem pokopališču na hri-bu Asolone na južnem Tirolskem. Blag mu spomin! Tovarišu Šamprlu naše so-žalje!

— **V aprovizacijskih zadevah** so se se-šli preteklo soboto popoldne v Učiteljski tiskarni v Ljubljani zastopniki vsega kranjskega učiteljskega. Le okraja Postoj-na in Logatec nista bila zastopana in tu-di svojih poročil nista poslala. Zastopniki so poročali o aprovizaciji učiteljskega v svojih okrajih. Ustanovili so centralni aprovizacijski odbor, ki bo dajal vsa po-trebna pojasnila in navodila ter posredo-val v vseh zadevah, ki se tičejo aprovi-zacije učiteljskega. V ta odbor so izvolje-ni: Jakob Dimnik (predsednik, Kome-nškega ulica št. 14); Josip Tratar, tajnik; Avgust Pirc, blagajnik; odbor-niki: Marija Mehletova in Franja Zemmetova ter odbornik Anton Dragan — vsi v Ljubljani. Na ta odbor naj se naslavlja vsa pisma in pri njem iščejo ustna navodila.

— **Hrvatski tečaj v Mariboru**. V c. kr. gimnaziju poučuje od novembra naprej prof. Juričič srbohrvatski jezik. Učne ure so ob ponedeljkih in četrtekih od 6. do 7. zvečer v pritličju na levo. Udeležniki, ki se jih lahko sprejme za zdaj do 40, mo-rajajo obvladovati slovenščino in temelje slovenske slovnice. V tečaju bomo čitali, se učili na čitju posebnosti hrvatske slov-nice ter se seznanjali v govoru tudi s hr-vatskim leposlovjem. Po ustroju je name-njen tečaj uradnikom, posebno pa učite-ljem in profesorjem, ne izključuje pa se-veda nikogar, kdor le izpolni zgoraj ome-njene pogoje. Priglasijo se lahko v mari-borski Slovanski čitalnici ali v trgovini Cirilove tiskarne ali pa pri Leopoldu Pol-jancu v Krčevini pri Mariboru, Badljeva 11. Po potrebi ustanovimo še druge, po-sebno poljudne tečaje za srbohrvaščino.

— **Proti boljševizmu!** Z Dolenjskega nam pišejo: Ponekod na Dolenjskem so se po veličastni in dostojni manifestaciji v Novem mestu pojavili prenapeti ele-menti, ki so poizkušali s sirovo silo na tu-jem imetju uveljaviti boljševizem. K sreči so zaradi nastopa treznomiselnih poizkusi večinoma ostali — poizkusi. Pozivljamo vso našo inteligenco, pa tudi vse naše učiteljsvo in vso našo duhovščino, da z neprestanimi opomini in pouki v kali za-tre vsa taka nepremišljena dejanja posa-mznikov, da zaradi njih ne bo trpel ugled vsega naroda. Naj bo vsakdo prepričan, da vse, kar na naši zemlji, v naši novi veliki hiši od starin še žali oko pravega Jugoslovana, izgine mirnim potom in do-stojno, kakor se to spodobi za največji narod v stari Evropi. Naj si vsi prenapeteži enkratavselej zapomnijo, da se z boljševizmom od zdaj za naprej ne uničuje več tuja, ampak naša lastnina in da vsa-ka nepotrebna poškodba boli nas same.

— **Uspesoblenostni izpiti** za obče ljudske in meščanske šole pred izpraše-valno komisijo v Ljubljani so preloženi na nedoločen čas. Kdaj se vrše, se pra-vočasno objavi v dnevnikih.

— **Umrli sta** šolskemu voditelju v Smastu pri Kobaridu, tovarišu Albertu i-vančiču, dne 15. oktobra štiriletna hčerka Alberta, dne 17. oktobra pa soproga Fran-čiška. Počivajta v miru! — Naše iskreno sožalje!

— **Smrtna kosa**. Umrli je po 10dnev-nem trpljenju v bolnici Moggio pri Vidmu enoletni prostovoljec Stanko Starc, gojenec goriškega učiteljskega, star komaj 19 let. Pokojnik je bil sin tovariša Luke Starca, šolskega voditelja v Henini pri Jurklostru. Blag mu spomin! Staršem iskreno sožalje!

Srednješolske vesti.

Društvo slovenskih profesorjev v Ljubljani sklicuje za prihodnji ponedeljek, dne 11. t. m., ob 9. uri dopoldne izreden občni zbor, ki se vrši v risalnici prve dr-žavne gimnazije (II. nadstropje) v Ljubljani. Dnevni red: 1. Volitev novega od-bora; 2. Razgovor o ureditvi našega sred-njega šolstva ter volitev tozadevnih od-sekov. — Odbor nujno vabi vse tovariše vseh naših srednjih šol, učiteljskih in stro-kovnih šol, člane in nečlane, aktivne in vpokojene, vojaške in nevojaške, ljublan-ske in izvenljubljanske, da se tega obč-nega zbora gotovo udeležijo, zavedajoč se dejstva, da stanovska organizacija še ni-koli ni bila tako potrebna, kakor baš se-daj, ko so se težke verige, ki so doslej o-klepale in dušile naše šolstvo, v prah zdrobile. Novi odbor, ki ga bomo izvolili, naj nam bo po svoji sestavi porok za uspešno delovanje, za energično zastopanje koristi našega šolstva in profesorskega stanu ter naj uživa zaupanje vseh tovari-šev. Da se pa na to važno zborovanje čim bolj pripravimo, priredi sedanji od-bor v sredo, dne 6. t. m., ob 2. uri popold-ne v zborovalnici prve državne gimnazi-je predsestanek, na katerem bosta o zadevah našega šolstva poročala tova-riša dr. Fr. Ilešič in Iv. Vesenjak; tudi se porazgovorimo o sestavi novega odbora in o volitvi v odseke. — Tiste izvenljub-ljanske tovariše, ki se ne bodo mogli ude-ležiti občnega zbora, prosimo, naj nam piše o naznanitvi svoje želje in na-svete (potom podružnic ali posamič); kdor namerava priti že v nedeljo in želi prenočišča, izvoli to javiti do sobote t. č. tajniku, Zarnikova ulica šte. 17. — Odbor.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovariša“ izide dne 15. nov. 1918.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Radivoj Korene.

Last in založba „Zaveze jugoslovanskega učiteljskega“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Ivančič Albert, šol-ski voditelj v Smastu pri Kobaridu, naznanja žalostno vest, da je njegova triletna hčerka

Alberta

dne 15. oktobra po kratki, mučni bolezn v Gospodu zaspala,

Smast, dne 18. oktobra 1918.

Potrti globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tožno vest, da je naša ljubljena soproga, oziroma mati, hči in sestra, gospa

Franja Ivančičeva, rojena Korenova,

dne 17. oktobra, previdena s sv. zakramenti, po kratki, mučni bo-lezni v Gospodu zaspala.

Smast - Kobarid, dne 18. oktobra 1918.

Albert Ivančič, učitelj, sprog.

Ivan Koren, oče. Izidor, brat.

Franja, Draga, Dušan otroci. Ana, Mimi, Emma sestre.